

Stichting Seniorenraad Etten-Leur
Adres: Julianalaan 3
4872 BC Etten-Leur
E-mail: seniorenraad@gmail.com



Aan: De Participatieraad Sociaal Domein
t.a.v. mevrouw B.M. Rijnen-Faber B.M., secretaris

Datum: 21 maart 2023
Onderwerp: opmerkingen aangaande definitie mantelzorg en mantelzorgwoningen
Dossierno.:

Geachte mevrouw Rijnen-Faber, beste May,

Naar aanleiding van het overleg van 21 maart tussen de Seniorenraad en Participatieraad met betrekking tot de definitie mantelzorg in het kader van huisvesting ontvang je onze opmerkingen.

Wij stellen voor de gebruikte definitie (bijlage 1) eventueel te vereenvoudigen door bijvoorbeeld de definitie van de Rijksoverheid te gebruiken, te weten;

Mantelzorg is onbetaalde en vaak langdurige zorg voor zieke familieleden of vrienden. Dit kan verzorging zijn of hulp bij dagelijkse activiteiten.

Verder stellen we voor om de verouderde notitie *Huisvesting mantelzorg uit 2009* te laten vervallen en de notitie Mantelzorgwoning 28 februari 2023 (bijlage 2) zo veel mogelijk in overeenstemming te brengen met de gegevens op de website www.mantelzorg.nl (bijlage 3) en de gegevens op <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/functies/mantelzorg/> van de Rijksoverheid.

Met vriendelijke groet,

namens de Seniorenraad Etten-Leur

Jaap Lucieer | Voorzitter



Bijlage 1

2.1. Definitie van mantelzorg

De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (geldend van 01-07-2022 t/m heden) geeft in artikel 1.1.1, lid 1 een definitie van mantelzorg :

Hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep;

Artikel 1.1.1 Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

maatschappelijke ondersteuning: ten behoeve van beschermd wonen en opvang;

maatwerkvoorziening: op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen: 3^e ten behoeve van beschermd wonen en opvang;

Mantelzorg►: hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep;

In Etten-Leur is in januari 2022 de volgende definitie voor mantelzorg vastgesteld:

Een mantelzorger zorgt voor iemand in zijn of haar omgeving. De mantelzorger doet dit vrijwillig, omdat deze een sociale relatie met de zorgvrager heeft. Bij mantelzorg is er sprake van een bepaalde afhankelijkheid.

Dit leidt tot de volgende criteria in het kader van mantelzorghuisvesting:

- De **zorg hulp** die wordt geboden is geen gebruikelijke zorg¹, zoals bijvoorbeeld een ouder die een kind opvoedt of een partner die helpt in het huishouden.
- U biedt op vrijwillige basis **zorg hulp** aan iemand die hulpbehoevend is op het fysieke, psychische en/of sociale vlak.
- U bent geen vrijwilliger vanuit een organisatie, maar u verleent de mantelzorg vanuit een sociale relatie.

¹ Gebruikelijke zorg is een breed begrip. Om hier wat meer duidelijkheid over te scheppen staan hieronder een aantal zaken opgesomd die onder gebruikelijke zorg vallen:

- Het doen van huishoudelijke klusjes in het eigen huishouden. Indien een partner door een beperking minder huishoudelijke taken kan verrichten en hierdoor meer taken neerkomen op de andere partner is er sprake van mantelzorg.
- Het opvoeden van een kind, inclusief zaken die horen bij bepaalde levensfasen (bijvoorbeeld de luier verschonen van een baby, een peuter helpen eten, een kleuter helpen douchen, et cetera). Indien een kind door aandoeningen meer zorg heeft dan normaliter verwacht mag worden in de levensfase, valt dit onder mantelzorg.
- In de basis kunnen mensen zelf voorzien in hun basisbehoeften (hoewel dit bij een opgroeiend kind anders kan liggen). Basisbehoeften zijn: eten, drinken, in- en uit bed komen, lopen en bewegen, ontspannen, sociaal contact, uit- en aankleden, communiceren, plassen en ontlasting, het reguleren van lichaamstemperatuur en lichamelijke hygiëne. Indien hier meer hulp bij nodig is dan verwacht mag worden, is er sprake van mantelzorg.

- De zorgvrager is afhankelijk van u voor de algemene dagelijkse levensverrichtingen. Er is dus sprake van een afhankelijkheidsrelatie tussen de hoofdbewoner en mantelzorgwoningbewoner.
- Er is sprake van een hulpvraag op onder andere niet planbare momenten, waardoor er sprake is niet uitstelbare zorg.
- Aan bovengenoemde criteria wordt nu al voldaan of er zal, kijkend naar het ziektebeeld, naar verwachting binnen afzienbare termijn aan worden voldaan, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een progressief ziektebeeld of wanneer de verwachting is dat iemand binnen twee jaar niet meer zelfstandig kan wonen zonder de benoemde mantelzorg.

Uit de definitie van mantelzorg volgt dat bij mantelzorg van zeer uiteenlopende behoefte sprake kan zijn. In sommige gevallen zal een ruimte geschikt moeten zijn voor een rolstoel; in andere gevallen zal het gaan om (jongere) mensen/mensen met psychische problemen die juist onder begeleiding moeten leren zelfstandig te worden. Deze grote verscheidenheid in de zorgvraag kan consequenties hebben voor de noodzakelijke voorzieningen.

Bijlage 2

MANTELZORGWONING

Beschrijving

Wil je als mantelzorger dichterbij degene wonen voor wie je zorgt, dan kun je ervoor kiezen om een mantelzorgwoning bij of aan je eigen huis te laten bouwen. Hiervoor is geen vergunning nodig.

Dat u geen vergunning nodig heeft, wil niet zeggen dat er geen regels gelden bij de bouw van een mantelzorgwoning. Zo moet u wel gewoon voldoen aan het bouwbesluit. Hierin staan regels op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu.

Daarnaast dient er sprake te zijn van mantelzorg waarbij het gaat om intensieve zorg of ondersteuning en de mantelzorgrelatie kan worden aangetoond met een verklaring.

Algemene informatie

Via <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/functies/mantelzorg/>

Wat is een mantelzorgwoning

Van een mantelzorgwoning spreken we als een zorgvrager bij de mantelzorger gaat wonen of andersom.

We onderscheiden verschillende situaties waarin een mantelzorgwoning in of bij een woning kan worden gerealiseerd.

- Een bestaand gedeelte van of een bijgebouw bij het huis van de mantelzorger of de verzorgende wordt geschikt gemaakt voor bewoning (bijvoorbeeld een garage of een tuinhuis).
- Het plaatsen van een zorgunit (voor de duur van de mantelzorgrelatie) aan de woning van de mantelzorger of verzorgende met daarin een slaap- en /of een badkamer.
- Het plaatsen van een zelfstandige mantelzorgwoning (voor de duur van de mantelzorgrelatie) met eigen ingang, woon/slaapkamer, sanitair en keuken, op het erf bij het huis van de mantelzorger of de verzorgende
- Het huis van de mantelzorger of verzorgende wordt voorzien van een permanente aanbouw die onderdeel uitmaakt van het hoofdgebouw, waarin de verzorgende of de mantelzorger wordt gehuisvest.
- Bij het huis van de mantelzorger of verzorgende wordt voor de huisvesting van de verzorgende of mantelzorger een permanent bijgebouw gerealiseerd, dat geen onderdeel uitmaakt van het hoofdgebouw.

Een mantelzorgwoning aanbouwen en hoe zit het met vergunningen

Een aanbouw of een verbouwing van een garage of schuur tot mantelzorgwoning is in principe vergunningsvrij, als het bouwwerk voldoet aan de voorwaarden in het bouwbesluit en er sprake is van een (intensieve) mantelzorgrelatie.

Het plaatsen van een woonunit los van de woning c.q. aan de woning vast maar met eigen voorzieningen en eigen ingang. Dit is dan qua bouwwerk een tijdelijk bouwwerk waarbij tijdelijke

afhankelijke woonruimte wordt gerealiseerd. Het kan zo zijn dat deze vergunningsvrij geplaatst mag worden.

De regelgeving rondom vergunning vrij bouwen kan complex zijn. Hiervoor kan een vergunningcheck via www.omgevingsloket.nl helpen.

Wanneer er een woonunit gewenst is die niet past binnen de regels van vergunningsvrij bouwen, kan de gemeente alsnog een vergunning verlenen. Daarbij wordt in eerste instantie gekeken naar de mogelijkheden binnen het geldende bestemmingsplan. Welk bestemmingsplan op het betreffende perceel geldt en welke bouwregels er dan van toepassing zijn is te zien via www.ruimtelijkeplannen.nl

Ik heb een heel groot huis is splitsen een optie?

Ja. Heeft de mantelzorger (of zorgontvanger) een groot huis, dan is splitsen misschien een optie. Dit moet dan wel bouwtechnisch mogelijk zijn. Bij splitsing moet onder andere worden gekeken naar vluchtroutes in het geval van brand. Voor splitsing is altijd een vergunning van de gemeente nodig, die u kunt aanvragen via www.omgevingsloket.nl Na splitsing in zelfstandige woningen, met elk een eigen keuken, sanitair en voordeur, krijgen beide woningen een eigen huisnummer. De afgesplitste woning kan worden verhuurd aan de mantelzorger of zorgontvanger. Voor verhuur is kadastrale splitsing niet nodig, voor verkoop wel.

Krijgt de mantelzorgwoning een apart huisnummer?

Op grond van de Wet basisregistraties adressen en gebouwen moet de gemeente aan elk verblijfsobject een adres toekennen. Indien een mantelzorgwoning zelfstandig kan worden gebruikt (met name als de benodigde voorzieningen aanwezig zijn en een eigen toegang aanwezig is) dan zal deze een eigen adres (huisnummer) moeten krijgen. In alle andere gevallen zal juist geen adres mogen worden toegekend. Op dit punt bestaat geen beleidsvrijheid voor gemeenten

Op de website van de Gemeente Etten-Leur vindt u informatie over huisnummering en over mogelijke aanvragen die u kunt doen via het internet.

[Huisnummer aanvragen, intrekken of wijzigen - gemeente Etten-Leur](#)

Een eigen huisnummer voor de mantelzorgwoning is in veel gevallen gunstig. Hierdoor worden mantelzorger en mantelzorgontvanger buren van elkaar. Voor alle financiële regelingen, zoals uitkeringen en toeslagen, zijn beide huishoudens dan zelfstandig. Dat brengt wel hogere kosten met zich mee, zoals gemeentelijke heffingen. Zorg ervoor dat de bewoners van de mantelzorgwoning op hun eigen huisnummer staan ingeschreven bij de gemeente.

Alle voorzieningen, de voorzieningen binnen een permanent bijgebouw, of de tijdelijke woonunit dienen verwijderd te worden op het moment dat de mantelzorgsituatie komt te vervallen door overlijden, verhuizen of anderszins. Dan wordt ook het toegekende huisnummer ingetrokken.

Wat zijn de gevolgen voor mijn uitkeringen, toeslagen en zorgindicaties?

Mantelzorgers en de persoon die zij verzorgen moeten er rekening mee houden dat als de mantelzorgwoning geen eigen adres heeft, er sprake is van een gezamenlijke huishouding. Het voeren van een gezamenlijke huishouding kan gevolgen hebben voor uitkeringen, toeslagen en indicaties voor zorg en ondersteuning. Het is zinvol om u te laten informeren door uitkeringsinstanties zoals de gemeente, SVB of belastingdienst.

Zo kan een inwonende ouder voor de bepaling van de hoogte van de huurtoeslag van de mantelzorg worden aangemerkt als 'medebewoner'. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het inkomen van de huurder, diens partner en de medebewoner.

Als mantelzorg en mantelzorgontvanger op een apart huisnummer wonen, zijn er geen gevolgen voor uitkeringen en toeslagen.

Kan ik wel huishulp aanvragen?

Zodra het advies voor een mantelzorgwoning is afgegeven en is gerealiseerd, zijn de mantelzorg en de mantelzorgontvanger overeengekomen dat in principe de intensieve zorg en ondersteuning door de mantelzorg wordt verleend. Dit geldt ook met name voor de niet planbare zorg.

Op het moment dat de mantelzorg (tijdelijk) geen of slechts gedeeltelijk mantelzorgtaken kan verlenen of ondersteuning kan bieden is er een mogelijkheid om (tijdelijk) een maatwerkvoorziening in het kader van de Wmo te ontvangen. Hiervoor dient men contact op te nemen met het Wmo loket van de gemeente die onderzoek zal doen naar de ondersteuningsvraag.

Als het gaat om professionele verpleegkundige zorg dient een aanmelding ingediend te worden via de zorgverzekeringswet of raadpleegt men de wijkzuster.

Heb ik een indicatie nodig?

U doet een aanmelding bij de Wmo van uw gemeente. De Wmo doet onderzoek of er sprake is van een intensieve mantelzorgrelatie, nu of in de nabije toekomst. Aan de hand van het onderzoek geeft de Wmo een advies af.

Wat is de eigen bijdrage?

Kosten voor het realiseren van een dergelijke huisvesting zijn altijd voor eigen rekening.

Contactgegevens

Duo-Wonen

Website: www.duo-wonen.nl

Telefoon: 088-5602099

Prefab Systeembouw

Website: www.prefabsysteembouw.nl

Telefoon: 088-1701100

PasAan

Website: www.pasaan.nl

Telefoon: 088-0273123

Welzorg Woning op Maat

Website: www.welzorg.nl/wonen

Telefoon: 020-4313561

Hodes huisvesting

Website: www.hodes-huisvesting.nl

Telefoon: 088-3980000

Bijlage 3

Wat is een mantelzorgwoning? Volgens Mantelzorg.NL

Een mantelzorgwoning is een zelfstandige woning op het terrein van je eigen huis. Deze woning is bedoeld voor degene die je verzorgt. Maar je kunt ook zelf in een mantelzorgwoning wonen. In dat geval woont degene die je verzorgt in het bijbehorende huis.

Je kunt een kant-en-klare mantelzorgwoning in je tuin laten plaatsen of hiervoor een aanbouw aan je huis laten bouwen. Ook kun je een bestaand bouwwerk bij je huis, bijvoorbeeld een garage, om laten bouwen tot mantelzorgwoning.

Gaat je naaste verhuizen naar een verpleeghuis, of komt je naaste te overlijden, dan moet de mantelzorgwoning weer verwijderd worden óf de keuken, badkamer dan wel toilet moeten eruit.

Vergunning vrij

Je hebt geen vergunning nodig voor een mantelzorgwoning, als je voldoet aan de voorwaarden. Je hoeft de gemeente dan ook niet vooraf op de hoogte te stellen van je plannen. Wel kan is het slim om de gemeente op de hoogte te stellen, om verrassingen te voorkomen.

Je kunt controleren of je bouwplannen vergunning vrij zijn op www.omgevingsloket.nl.

Opm. Bij uitvoeren check op www.omgevingsloket.nl is er in Etten-Leur een omgevingsvergunning nodig !!!

Moet je toch een vergunning aanvragen? Dan kan dat ook via dit online loket.

Let op: Bij beschermd dorps- of stadsgezicht of een monument is wel een vergunning nodig.

Aan welke voorwaarden moet je voldoen?

Je moet voldoen aan de algemene voorwaarden voor bijbehorende bouwwerken, te weten:

- De woning mag vergunning vrij op het achtererf én als je dan nog voldoende plek hebt (dit is een maximum percentage van je achtererf).
- Ook mag je een bestaand bijgebouw ombouwen tot mantelzorgwoning.
- In het buitengebied zijn extra mogelijkheden als het achtererf al maximaal bebouwd is. Je mag dan alleen voor mantelzorg wonen nog een unit plaatsen dat verplaatsbaar is en na afloop ook in zijn geheel weer verwijderd wordt. De unit mag maximaal 100 m² zijn, bovenop de maximaal toelaatbare bebouwing.

Je moet voldoen *aan het Bouwbesluit*, waarin eisen staan over bijvoorbeeld veiligheid, gezondheid, milieu en isolatie. Een aannemer weet hier alles van, maar je kunt de eisen ook zelf nalezen in het Bouwbesluit 2012.

Wonen voor mantelzorg is geregeld in het Besluit Omgevingsrecht 2014. Vanaf 1 juli 2022 wordt dit Besluit opgenomen in de Omgevingswet. Gemeenten blijven ook na juli 2022 de verplichting houden om de vergunningvrije mantelzorgwoning te regelen. Het plaatsen van een mantelzorgwoning is dus na juli 2022 nog altijd mogelijk.

De belangrijkste regels

- Er moet sprake zijn van intensieve mantelzorg. De gemeente kan vragen om een verklaring van een huisarts, wijkverpleegkundige of een andere sociaal-medisch adviseur. MantelzorgNL heeft een modelverklaring dat je hierbij kunt gebruiken. Vraag de modelverklaring aan via de Mantelzorglijn.
- Is er nog geen mantelzorg nodig? Dan heet dat pre-mantelzorg wonen of meergeneratiewonen. Dit mag niet zonder vergunning. Informeer bij de gemeente wat de mogelijkheden zijn.
- Zowel degene die mantelzorg krijgt als de mantelzorgverlener mag in de mantelzorgwoning wonen.
- De mantelzorgwoning mag bewoond worden door maximaal één huishouden. Dit huishouden mag bestaan uit maximaal twee personen, van wie minstens één persoon mantelzorg ontvangt of verleent.
- Je mag alleen de begane vloer van de mantelzorgwoning gebruiken als leefruimte, eventuele zolderruimte mag je alleen voor opslag gebruiken.
- Laat je een bestaand bouwwerk bij je huis ombouwen tot mantelzorgwoning? Dan hoeft de omvang hiervan niet te voldoen aan de voorwaarden voor vergunning vrij bouwen.
- Een mantelzorgwoning mag alleen op je achtererf; het mag niet op grond met een andere bestemming dan wonen, zoals agrarische grond.

Hoe kom je aan een mantelzorgwoning?

Verbouwing bestaand gedeelte

Je kunt zelf (met behulp van een aannemer) een bestaand gedeelte van het huis verbouwen tot een mantelzorgwoning. Bijvoorbeeld een garage of tuinhuis. Vraag offertes op bij aannemers en betrek een deskundige. Zo kun je een juiste keuze maken ten aanzien van prijs en kwaliteit.

Mantelzorgwoning kopen

Verschillende bedrijven bieden een mantelzorgunit of -woning aan. Zij hebben verschillende mantelzorgunits die je kunt aanpassen aan je wensen. De kosten variëren van €50.00 tot €150.000. De plaatsing en eventuele verwijdering regelen deze bedrijven ook.

Mantelzorgwoning huren

Er zijn ook bedrijven waar je mantelzorgwoningen kunt huren, of waar je met een koop-lease-constructie de mantelzorgwoning kunt financieren. Neem voor een overzicht van aanbieders die verhuren contact op met de Mantelzorglijn.

Lenen of hypotheek verhogen?

Het is niet eenvoudig om een hypotheek te krijgen voor de aanschaf van een mantelzorgunit. Gaat het om de verbouwing van een bestaand bijgebouw dan is het soms nog wel mogelijk om je hypotheek te verhogen. Ga in overleg met de bank. Ander mogelijkheden van financiering zijn: een persoonlijke lening, Blijverslening of Blijvershypotheek.

Mantelzorgwoning bij een huurwoning

Ook voor huurders behoort een mantelzorgwoning soms tot de mogelijkheden. Er zijn woningcorporaties die meewerken aan het plaatsen van een tijdelijke aanbouw of zorgunit bij je huurhuis. Soms koopt en plaatst de corporatie de woning zelf. De bewoner van de mantelzorgunit

sluit dan een huurcontract met de verhuurder en betaalt maandelijks huur. Soms moet je de mantelzorgwoning zelf regelen.

Ga in gesprek met je woningbouwcorporatie om te bespreken wat de mogelijkheden zijn.

Pré-mantelzorgwoning

Is er nog geen mantelzorg nodig, maar wil je hier wel alvast op voorbereiden? Dan kun je soms kiezen voor een pré-mantelzorgwoning. Zo kun je alvast dichtbij je naaste(n) gaan wonen voor wie je later denkt te gaan zorgen.

Maar wat is een pré-mantelzorgwoning precies en welke regels gelden daarvoor?

Wat is een pré-mantelzorgwoning?

Een pré-mantelzorgwoning is hetzelfde als een mantelzorgwoning, alleen mag je er al gaan wonen vóórdat er een mantelzorgsituatie is. Hierover bestaan nog geen landelijke regels, maar er zijn wel steeds meer gemeentes die dit toestaan.

Vergunning nodig

In tegenstelling tot een mantelzorgwoning, heb je voor een pré-mantelzorgwoning vaak wél een vergunning nodig. Als in jouw gemeente pré-mantelzorgwoningen worden toegestaan, gelden vaak de volgende voorwaarden:

- Je moet de AOW-gerechtigde leeftijd hebben
- Je moet je houden aan de regels die gelden bij het bouwen van een mantelzorgwoning
- De bewoners van het hoofdpand en de pré-mantelzorgwoning moeten een relatie met elkaar hebben
- De woonsituatie mag niet verslechteren (je moet bijvoorbeeld wel genoeg parkeergelegenheid hebben op je eigen grond)
- De pré-mantelzorgwoning mag maximaal 10 jaar blijven staan

Als je binnen 10 jaar mantelzorg nodig hebt, dan wordt de pré-mantelzorgwoning beschouwd als een mantelzorgwoning en dus vergunningsvrij. Als je voldoet aan de voorwaarden, mag deze woning blijven staan tot het moment dat de zorgsituatie niet meer nodig is.

Let wel op: de regels kunnen per gemeente verschillen, vraag dus altijd naar de regels binnen jouw gemeente.

Staat jouw gemeente een pré-mantelzorgwoning niet toe?

Kom je er achter dat je gemeente pré-mantelzorgwoningen nog niet toestaat? Ga dan met je gemeente in gesprek, en vraag ze om te kijken naar het beleid van andere (omliggende) gemeenten. Wellicht lukt het om de gemeente te overtuigen pré-mantelzorgwoningen toe te staan.

Hoe regel je een pré-mantelzorgwoning?

Maar hoe kom je aan een pré-mantelzorgwoning? En wat zijn de financiële gevolgen? Lees alles hierover op de pagina mantelzorgwoningen